

ŠKOLNÍ
A VÝCVIKOVÉ
ZAŘÍZENÍ

švz

HASIČSKÉHO
ZÁCHRANNÉHO
SBORU

ČESKÉ REPUBLIKY

**NÁHLÉ PŘÍHODY NEUROLOGICKÉ
NEODKLADNÁ ZDRAVOTNICKÁ POMOC
27.2.-9.3.2012 BRNO**

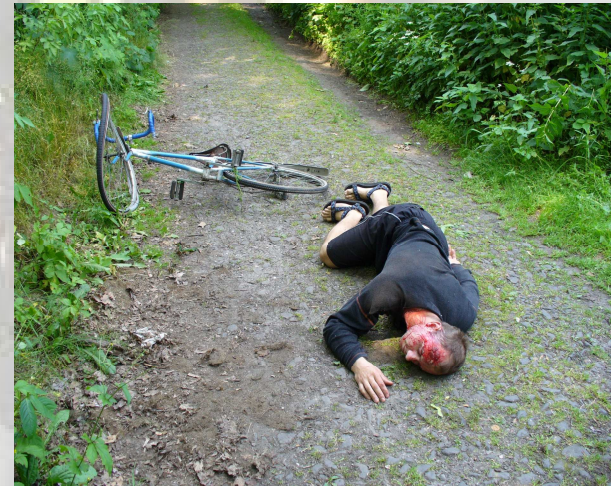

Definice pojmů :

vědomí = vigilita

Vědomí je stav, ve kterém organismus plně vnímá podněty přicházející ze zevního prostředí a adekvátně na ně reaguje

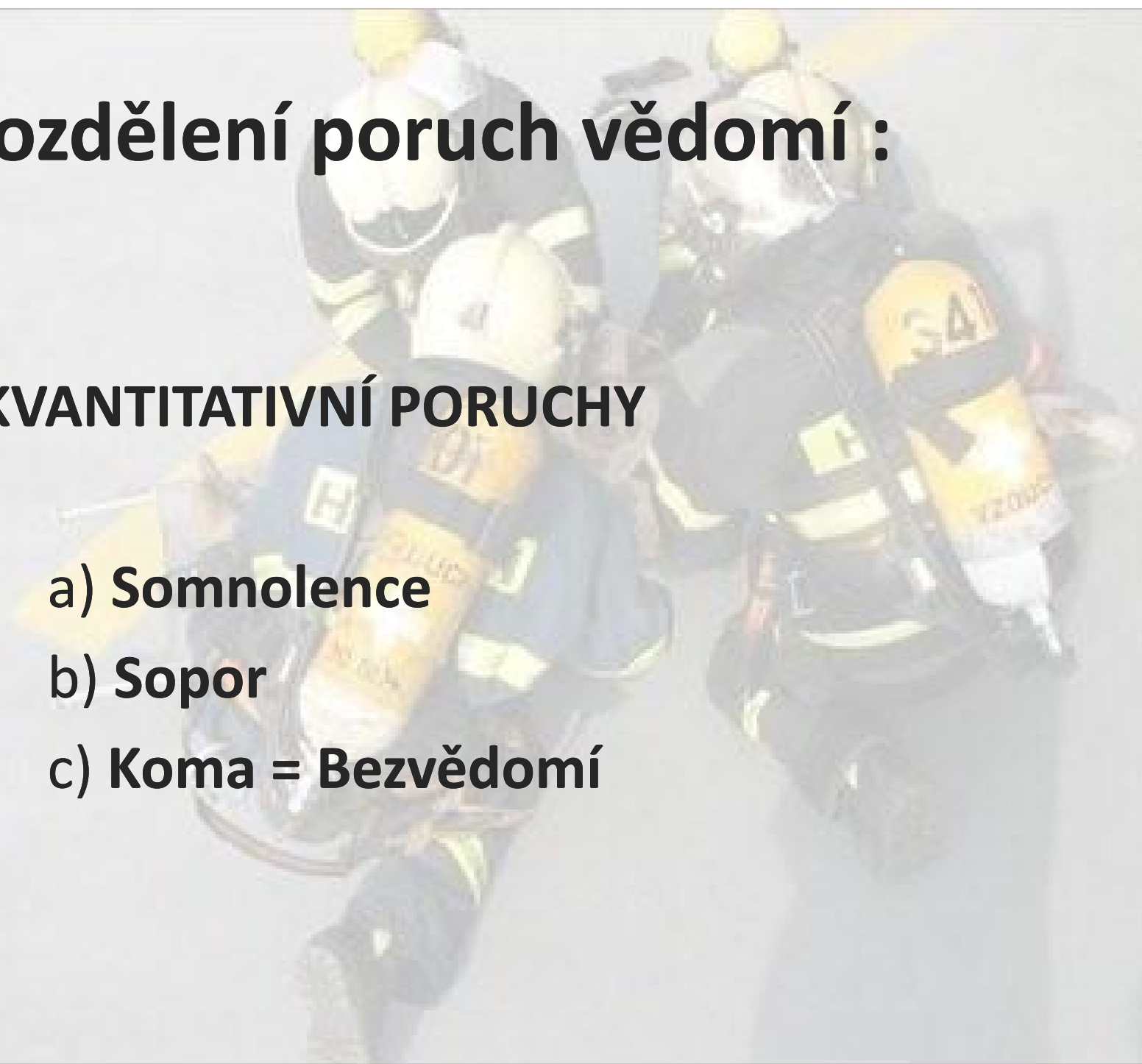
Bezvědomí je stav organismu, kdy postižený nereaguje na zevní podněty, má ochablé kosterní svalstvo. Jeho reflexy jsou vymizelé.

Rozdělení poruch vědomí :

KVANTITATIVNÍ PORUCHY

- a) **Somnolence**
- b) **Sopor**
- c) **Koma = Bezvědomí**

Příčiny poruch vědomí:

Neurogenní (poškození mozku)

poranění mozku a hlavy (autonehody, pády z kola, z výšky, sport),
záněty mozkových plen (encephalitis, meningitis),
mozková krvácení úrazová i neúrazová, cévní mozkové příhody, křeče,
epilepsie...

Psychogenní

duševní poruchy, hysterie, manické poruchy, schizofrenie

Exogenní

otravy (drogy, léky, alkohol, CO, některé zvířecí a rostlinné jedy)

Příčiny poruch vědomí:

Endogenní a metabolické

diabetes mellitus, onemocnění jater, ledvin, štítné žlázy

Kardiovaskulární

zástava oběhu, poruchy rytmu, akutní infarkt myokardu, šokové stavy

Respirační

nedostatečné dýchání, dušení, plicní onemocnění (CHOBP, astma bronchiale, TBC,...)

Poruchy homeostázy

minerální rozvrat, dehydratace, poruchy tělesné teploty

Příznaky bezvědomí

Zhroucená poloha

Ochablé svalové napětí

Žádná reakce na zevní podněty

A background image showing several divers in a pool, wearing full scuba gear including helmets, masks, and oxygen tanks. The scene is slightly blurred and has a light grey overlay.

Závažné komplikace

Zapadnutí kořene jazyka

Aspirace do plic

Hypotermie

Úraz v důsledku pádu

Základní první pomoc :

STAV VĚDOMÍ (pohledem, verbální kontakt bolestivý podnět)

DÝCHÁNÍ (nejlépe přiložením svého ucha na vzdálenost asi 10cm od obličeje postiženého)

REAKCE NA BOLESTIVÝ PODNĚT (štípnutí do tváře, ucha, Esmarchův hmat)

CELKOVÉ VYŠETŘENÍ (krvácení, deformity, zlomeniny ot.,uz.,cizí předměty, jiná poranění, injekční vpichy, atd.)

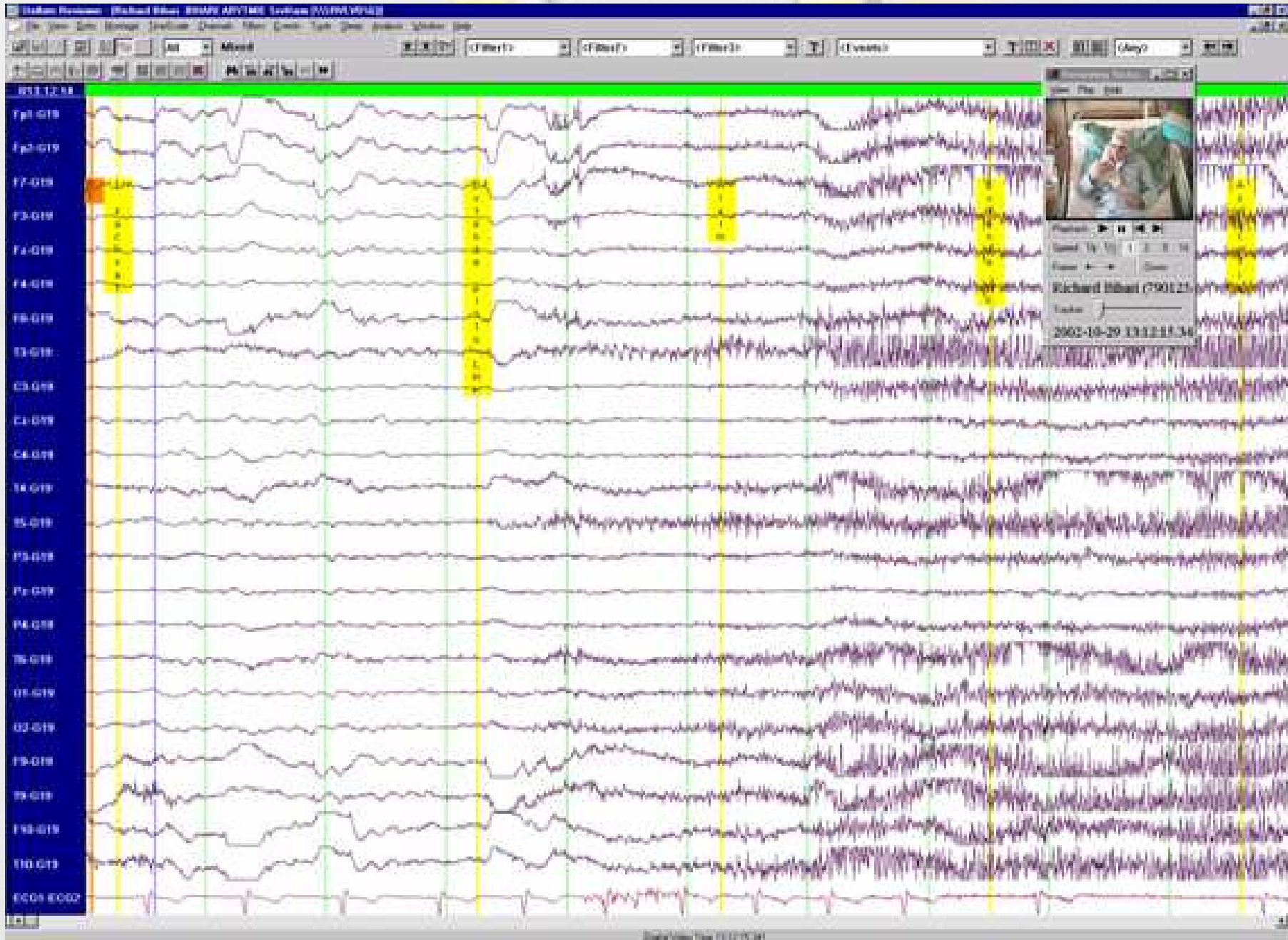
ZOTAVOVACÍ POLOHA (popřípadě jiné vhodné polohování)
zajištění komfortu pacienta

ANAMNÉZA A PŘÍČINA PORUCHY (kdo to je, co se stalo, jak se to stalo – rodina, svědci, osobní indicie postiženého (doklady, lékařské zprávy, léky)

PŘIVOLÁNÍ ZZS (zdrav. záchranná služba)

155 (112)

Epilepsie – epileptický záchvat

Jedno z nejčastějších neurologických onemocnění, cca 0.5-1% obyvatel

= v ČR cca 50-100 tisíc pacientů

Onemocnění se spontánně se opakujícími epileptickými záchvaty

Záchvat je vyvolán náhlými, neadekvátně excesivními rytmickými výboji nervových buněk části mozku

Záchvaty

- Epileptické
- Neepileptické

Neepileptické záchvaty

Psychogenně podmíněné

- **Dissociativní**
(= „pseudozáchvaty“, „konverzní“, „hysterické“)
- **Panické ataky**
(spojené s prudkým strachem či úzkostí)

Somaticky podmíněné

- Synkopy, kolapsy
- Transitorní (přechodná) ischemická ataka, migréna, tranzientní globální amnézie, metabolické poruchy

Epileptický záchvat

Akutní symptomatický

- Akutní projev úrazu, cévní mozkové příhody, nádoru, zánětu mozkových blan, abstinenční projev

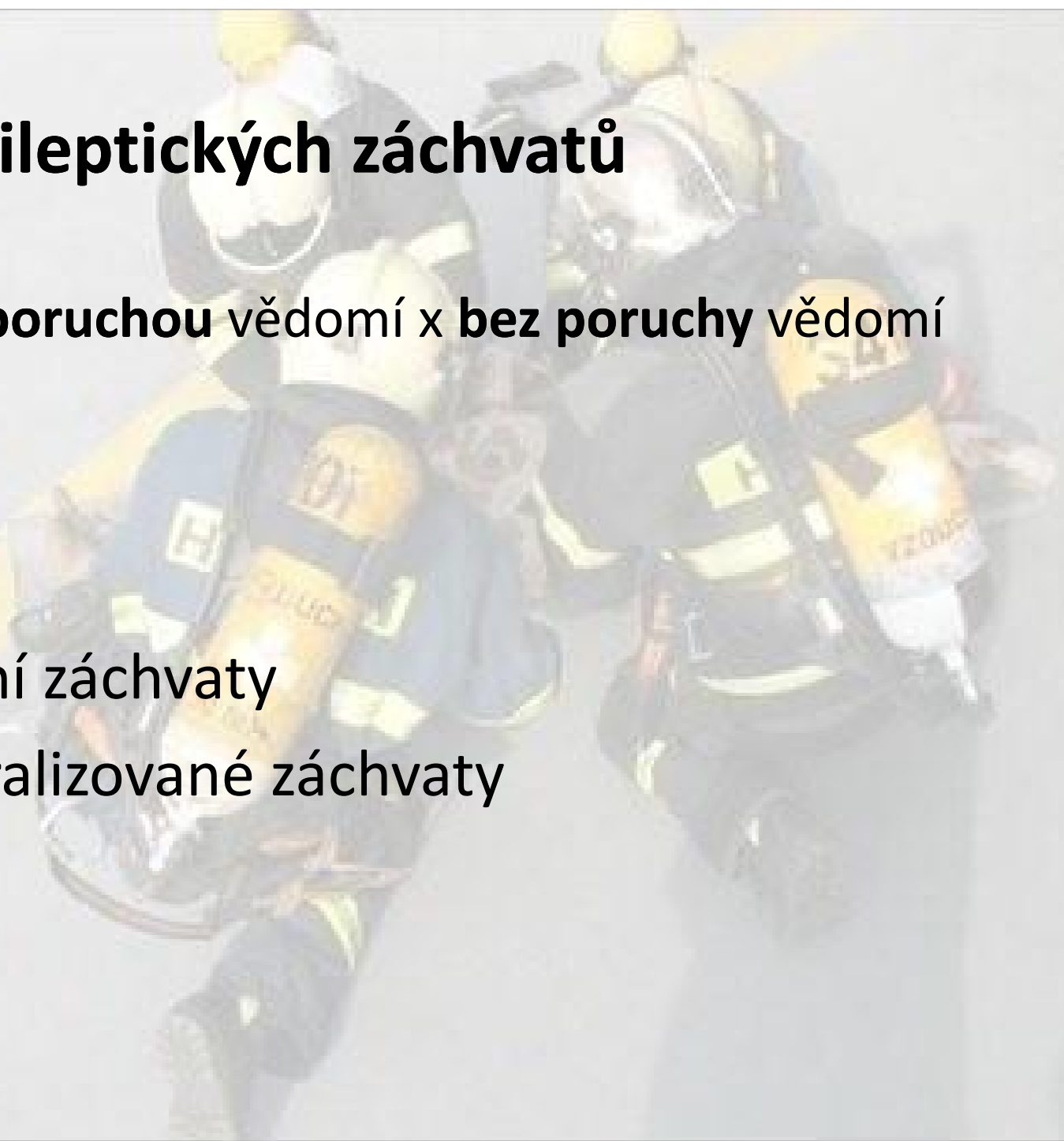
Provokovaný – nedostatek spánku, fotostimulace

Opakovaný neprovokovaný = EPILEPSIE

Typy epileptických záchvatů

s poruchou vědomí x bez poruchy vědomí

- Aury
- Fokální záchvaty
- Generalizované záchvaty

Aury

- Subjektivně vnímaný pocit
- Např. mravenčení určité části těla nebo pocit prožitého, zvláštní pocit nevolnosti stoupající od žaludku vzhůru, pocit tlaku v hrdle, divný pocit v hlavě, pocit zrychlení myšlení, pocit vnímání „jako přes tlusté sklo“, zvláštní pocit strachu a úzkosti, sluchové, zrakové či čichové vjemy

Fokální záchvaty

Postihují určitou část těla

(Může a nemusí být porušeno vědomí)
Například ■ propnutí jedné ruky, záškuby nohy,
automatické pohyby, které neodpovídají situaci
(„psychomotorický záchvat“), polykání, mlaskání,
záraz v činnosti se zíráním, asymetrická tonická
postura

Generalizované záchvaty

Postihují celé tělo nebo vědomí

- Křeče celého těla s typickým vývojem tonické a klonické fáze, bezdeším a zmodráním, případně s pomočením či s pokousáním jazyka (= „grand mal“)
- Pád se záškubem těla nebo i bez něj
- Zaráz v činnosti (absence)
- Postiženy obě hemisféry najednou
- Vznik náhle a bez varování

Výkřik – tonicko – klonické křeče

Epileptické záchvaty

Záchvaty mohou trvat několik vteřin i řadu minut.

„**Grand mal**“ typicky trvá 1-2 minuty

Jednotlivé projevy se mohou vyvíjet během záchvatu z jednoho do druhého

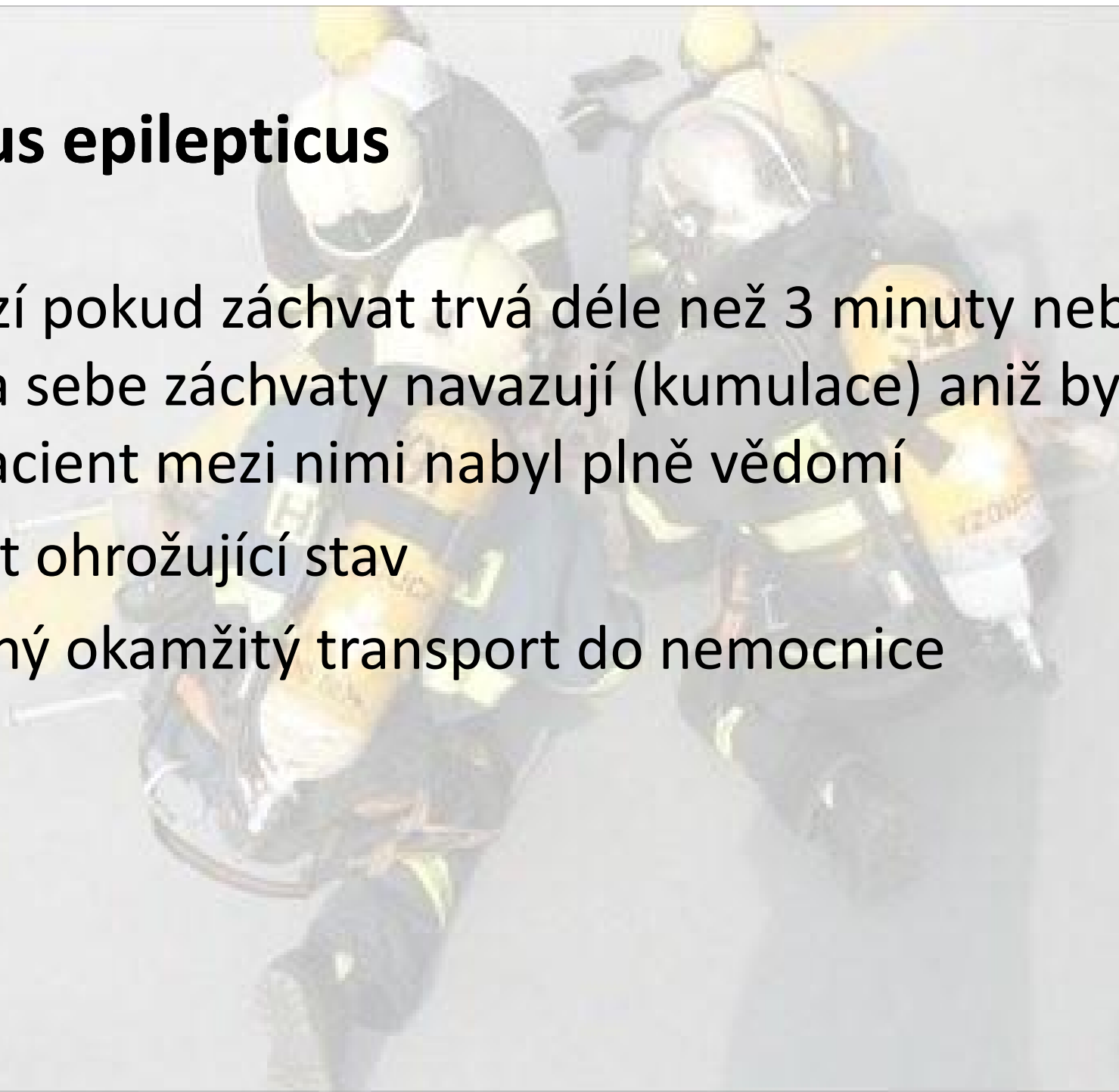
U daného pacienta jsou typy jeho záchvatů stále stejné

Status epilepticus

Hrozí pokud záchvat trvá déle než 3 minuty nebo na sebe záchvaty navazují (kumulace) aniž by pacient mezi nimi nabyl plně vědomí

Život ohrožující stav

Nutný okamžitý transport do nemocnice

Neepileptické záchvaty

Napodobují epileptické záchvaty a bývají za ně mylně považovány. V terénu nelze rozlišit o jaký druh záchvatu se jedná.

Pokud není známo, že pacient trpí neepileptickými záchvaty, je třeba je léčit jako epileptické.

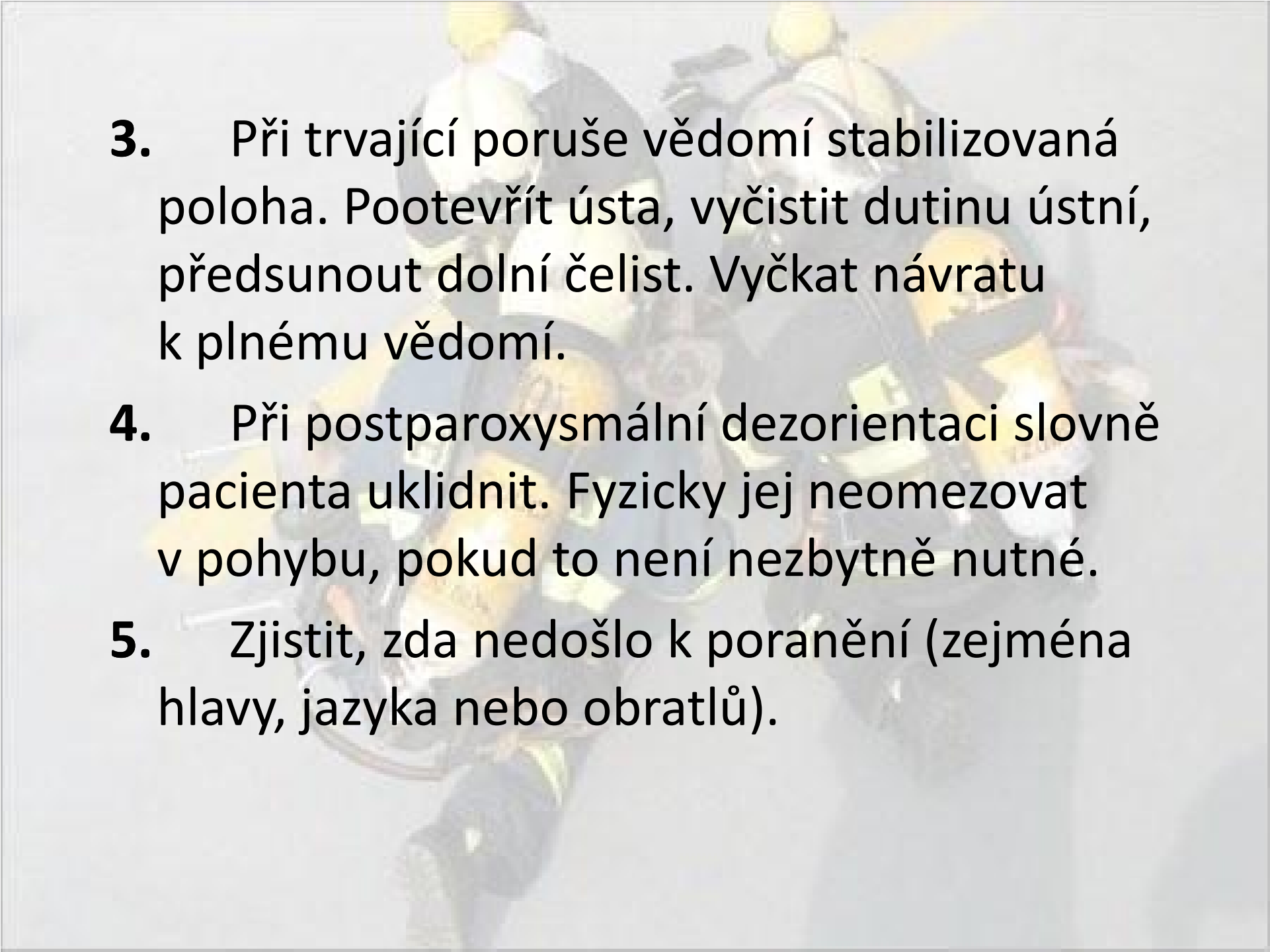
Známky vyskytující se i u neepileptických záchvatů :

- Křeče
- Poranění (fraktury, tržné rány)
- Pokousání jazyka
- Inkontinence (moč i stolice)
- Palpitace, tachykardie, stenokardie, dyspnoe, hyperventilace, kašláni, laryngospasmus, apnoe, zrudnutí, bledost, cyanóza ...

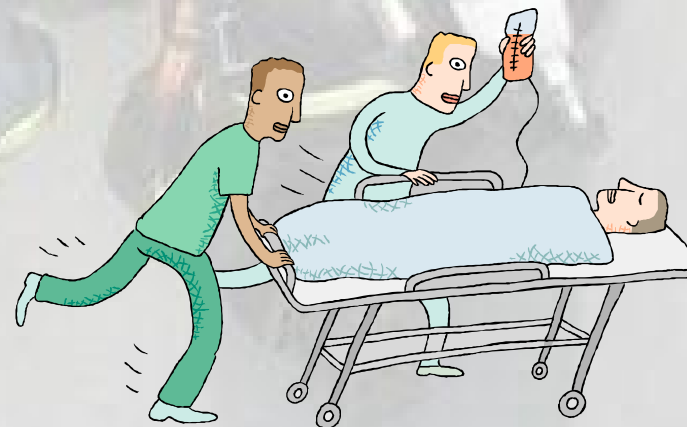
První pomoc

- 1.** Odstranění předmětů, které by mohly způsobit poranění. Přesun pacienta na jiné místo pouze v nezbytném případě. Podložení hlavy, uvolnění oděvu kolem krku.
- 2.** Nebránit záškubům nebo tonické křeči. Nebránit automatismům, pokud nehrozí nebezpečí z poranění či poškození věcí. Nerozevírat násilím ústa. Vyčkat konce záchvatu.

-
- 3.** Při trvající poruše vědomí stabilizovaná poloha. Pootevřít ústa, vyčistit dutinu ústní, předsunout dolní čelist. Vyčkat návratu k plnému vědomí.
  - 4.** Při postparoxysmální dezorientaci slovně pacienta uklidnit. Fyzicky jej neomezovat v pohybu, pokud to není nezbytně nutné.
  - 5.** Zjistit, zda nedošlo k poranění (zejména hlavy, jazyka nebo obratlů).

6. Zjistit anamnézu. Pokud jde o léčeného pacienta a nedošlo k poranění, které vyžaduje ošetření a nepřetrvává dezorientace, není nutný transport do nemocnice.

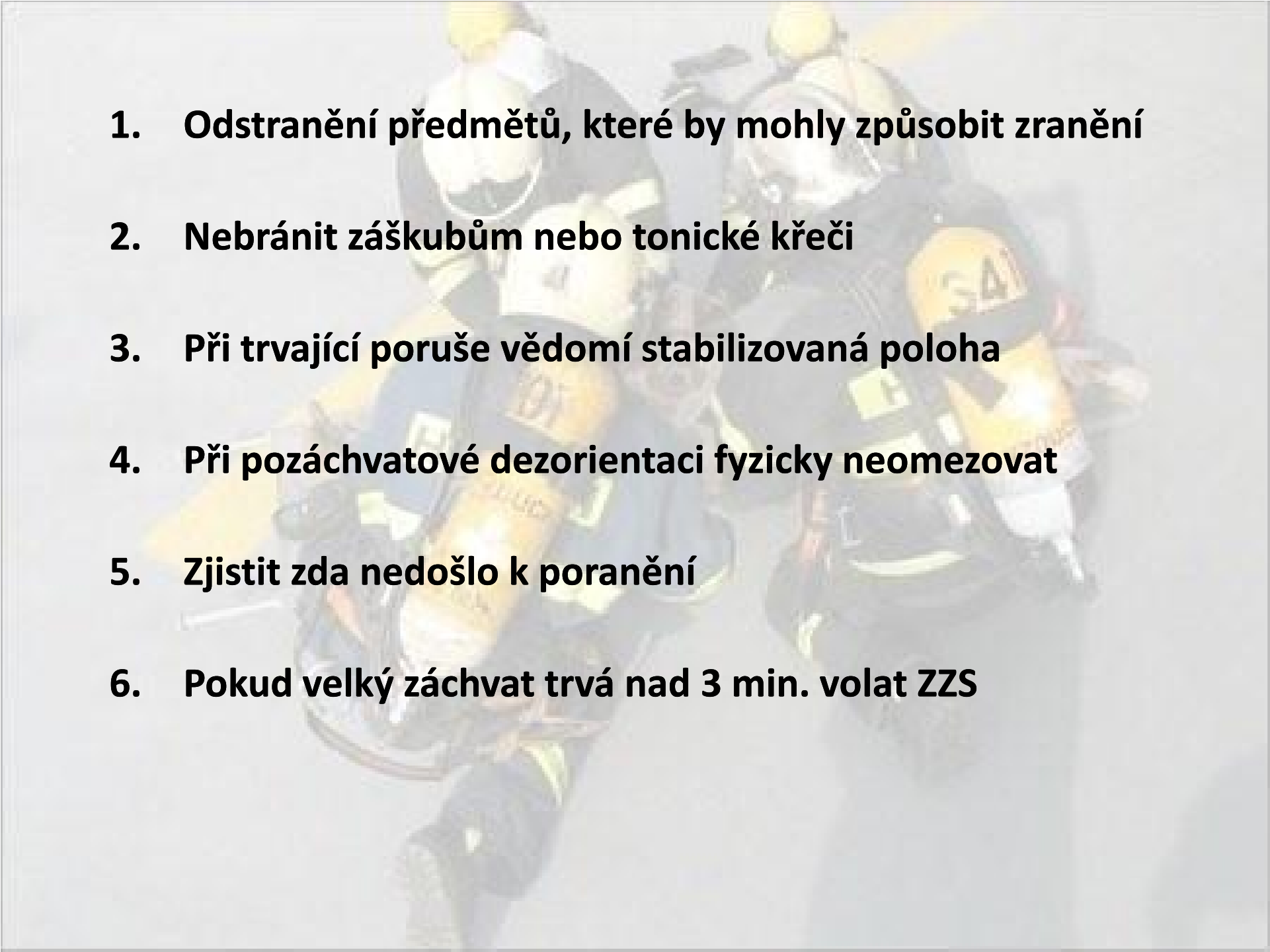
**Věnovat pozornost 1.záchvatu =
nutný transport do nemocnice**

Shrnutí:

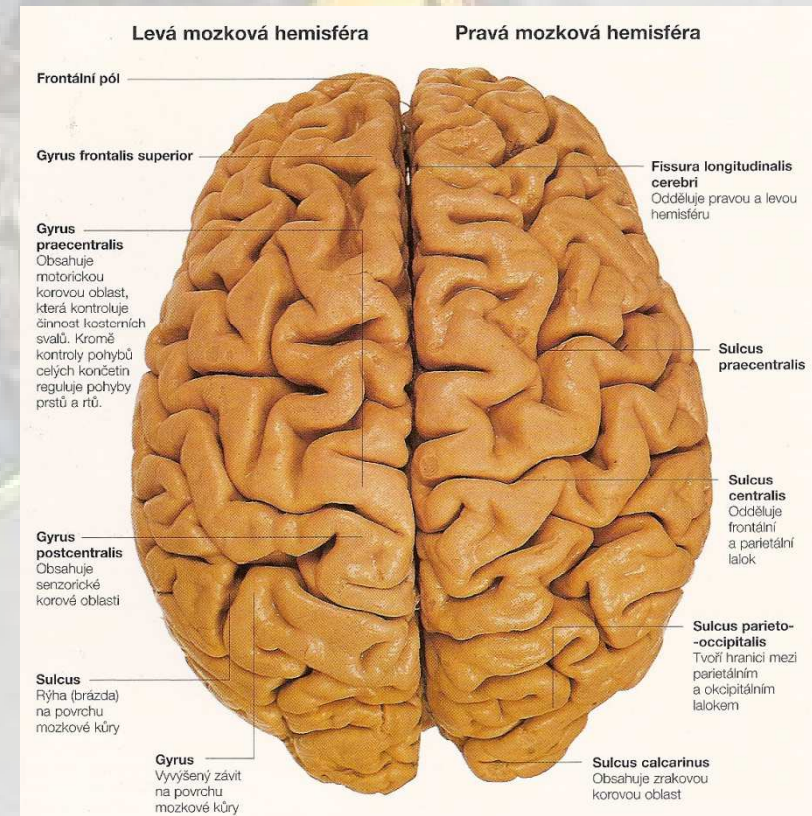
Transport do nemocnice je indikován:

- První záchvat
- Kumulace záchvatů
  - (s výjimkou typických kumulací parciálních záchvatů, které pacient nebo rodina běžně zvládá)
- Status epilepticus nebo hrozící status
- Přetrvávající dezorientace
- Poranění, které vyžaduje ošetření

-
- 1. Odstranění předmětů, které by mohly způsobit zranění**
  - 2. Nebránit záškubům nebo tonické křeči**
  - 3. Při trvajícím poruše vědomí stabilizovaná poloha**
  - 4. Při pozáchratové dezorientaci fyzicky neomezovat**
  - 5. Zjistit zda nedošlo k poranění**
  - 6. Pokud velký záchvat trvá nad 3 min. volat ZZS**

CMP – cévní mozková příhoda

CMP je akutní stav, charakterizovaný poškozením funkcí mozku v důsledku poruchy mozkového krevního oběhu.

Pohled na spodinu mozku

Pravá hemisféra

Levá hemisféra

Čichové bulby
(bulbus olfactorius)

Arteria cerebri media
Hlavní větev z arteria carotis interna, která zásobuje krví dvě třetiny mozkové hemisféry a mnoho hlubokých mozkových struktur

Arteria basilaris
Silná tepna uložená na spodní ploše Varolova mostu; dělí se na dvě aa. cerebri posteriores

Arteria vertebralis
Větev z arteria subclavia, vstupuje do lebky skrze foramen magnum. Zásobuje mozkový kmen a poté se spojuje s druhostrannou tenou a vytvářejí arteria basilaris

Mozek (cerebrum)

Arteria cerebri anterior
Zásobuje frontální lalok a mediální plochu hemisféry

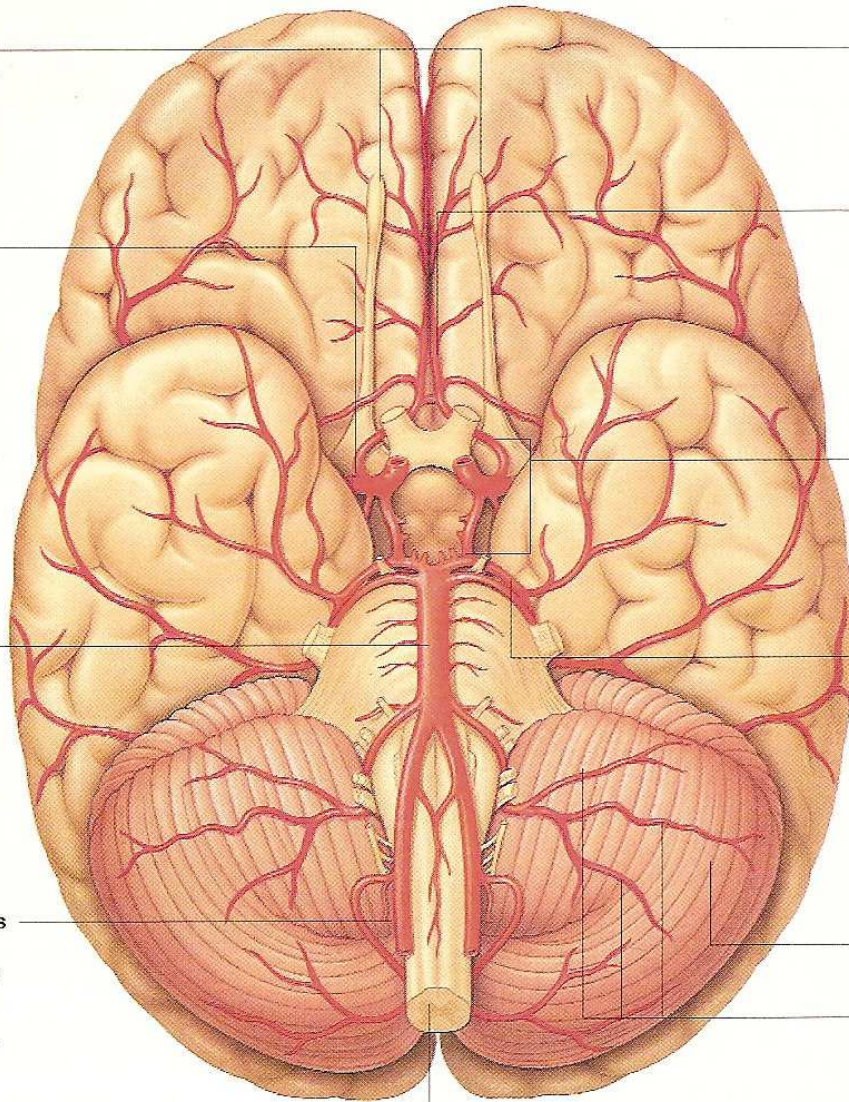
Circulus arteriosus (Willisi)
Arteriální okruh na spodině mozku

Arteria cerebri posterior
Zásobuje spodní plochu temporálního laloku a okcipitální lalok

Mozeček (cerebellum)

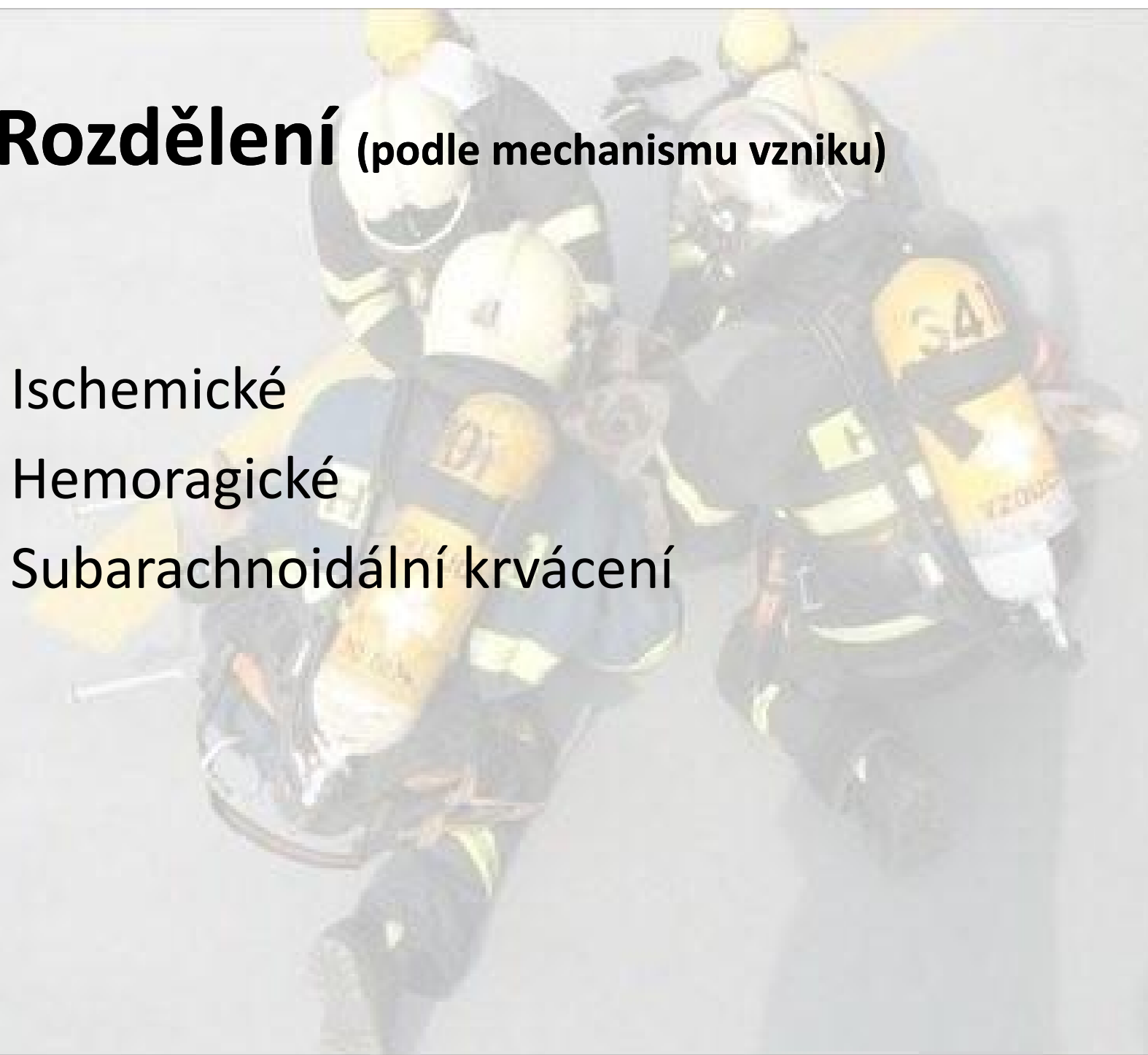
Mozečkové tepny (aa. cerebellares)
Větve z arteria vertebralis a z a. basilaris zásobující mozeček

Mícha

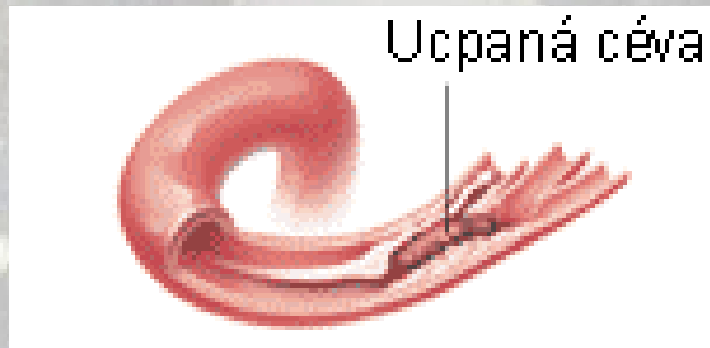
Rozdělení (podle mechanismu vzniku)

- Ischemické
- Hemoragické
- Subarachnoidální krvácení

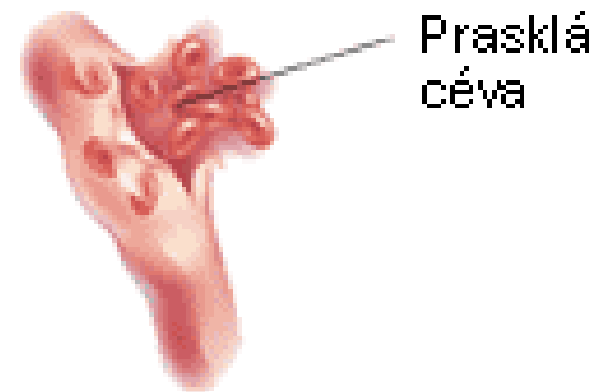
Ischemické CMP

- Přerušení průtoku krve cévou
  - náhlým uzávěrem trombembolií
  - postupným uzávěrem
    - trombem
    - zúžením (spasmus nebo ateroskleróza)
- 80 % všech CMP

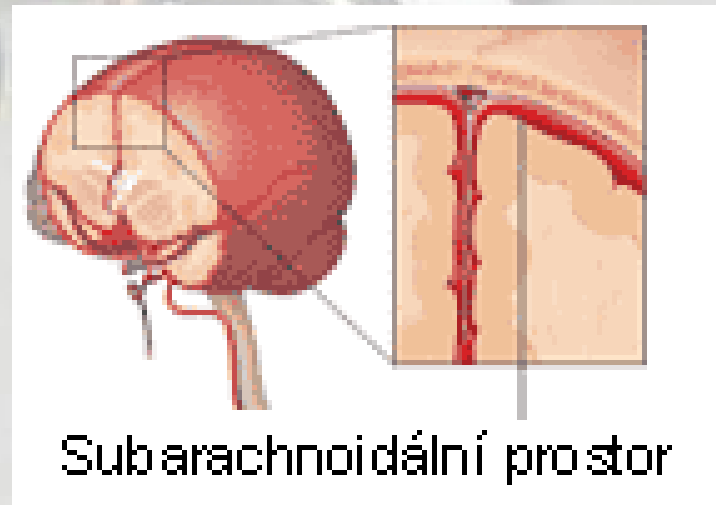
Hemoragické CMP

- Prasknutí některé z mozkových tepen
-> krev uvnitř mozkové tkáně
- 15 %

Subarachnoidální krvácení

- Prasknutí aneurysmatu
-> krev pod měkkou plenou
- 5 %

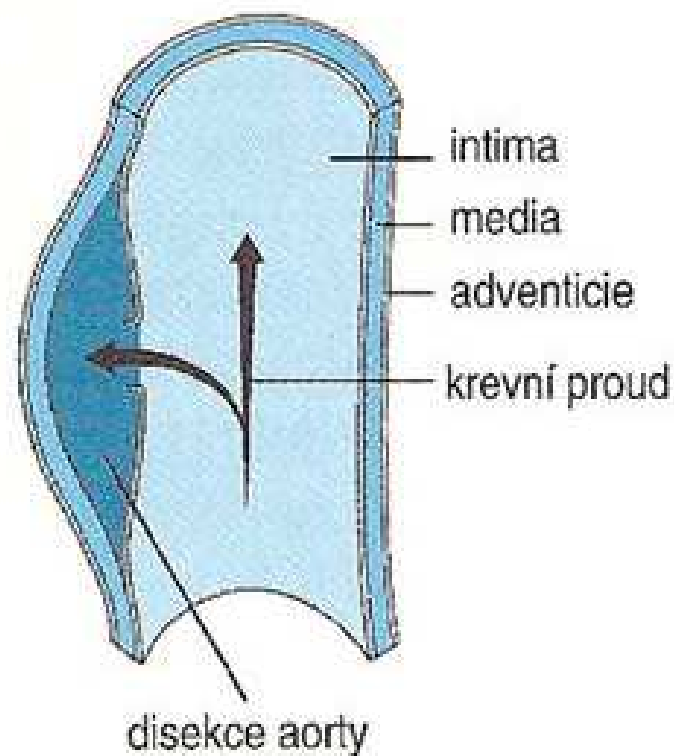

CO SE DĚJE UVNITŘ DISEKUJÍCÍHO ANEURYZMATU?

V disekujícím aneuryzmatu proudí krev trhlinou v intimě, kterou odtláčuje od mediální vrstvy, jak ukazuje obrázek.

průřez trhlinou v tepně

Rizikové faktory

Hypertenze

Kouření

ICHS

Cukrovka

Zvýšený cholesterol

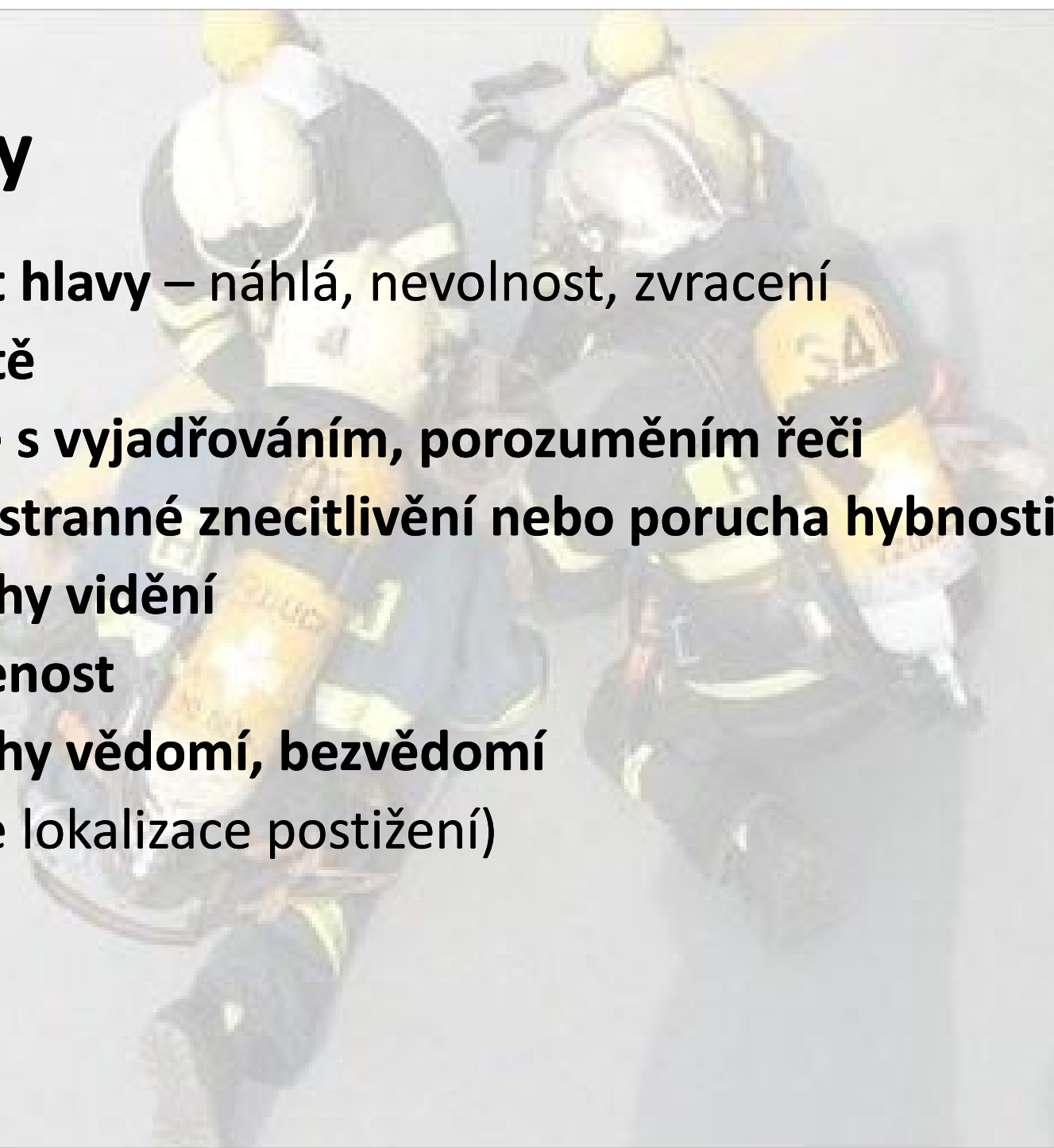
Některé poruchy srážlivosti krve

Vyšší spotřeba alkoholu

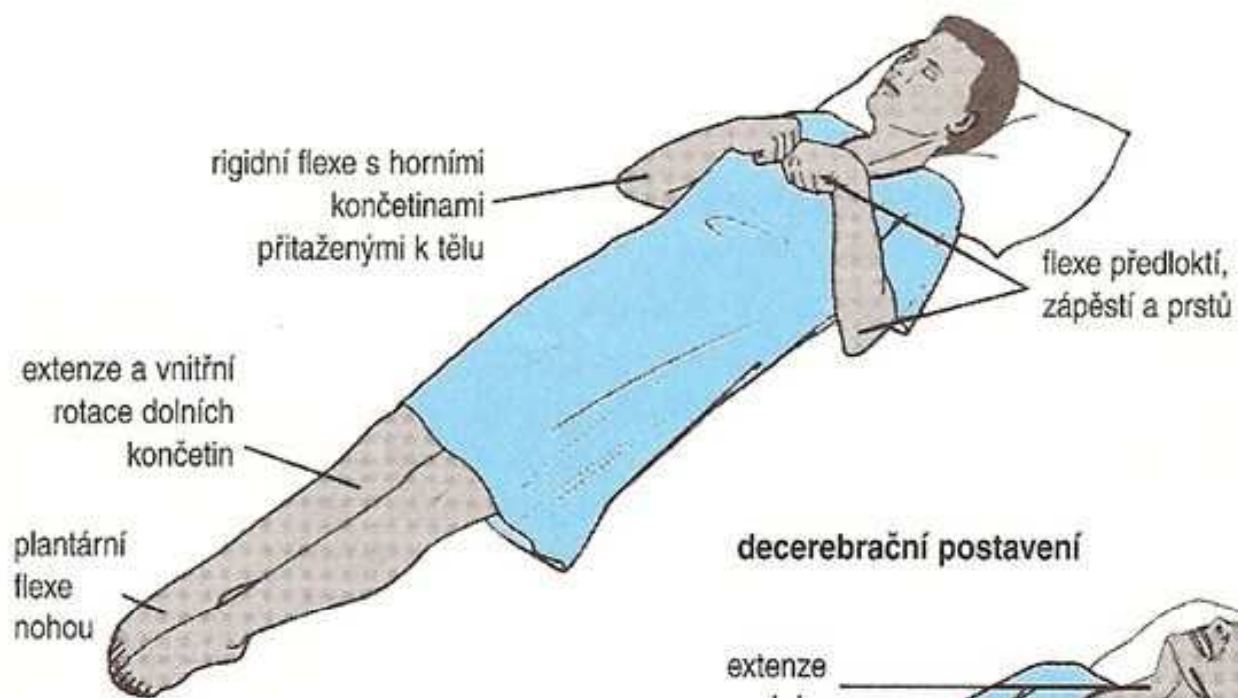
Migréna

Příznaky

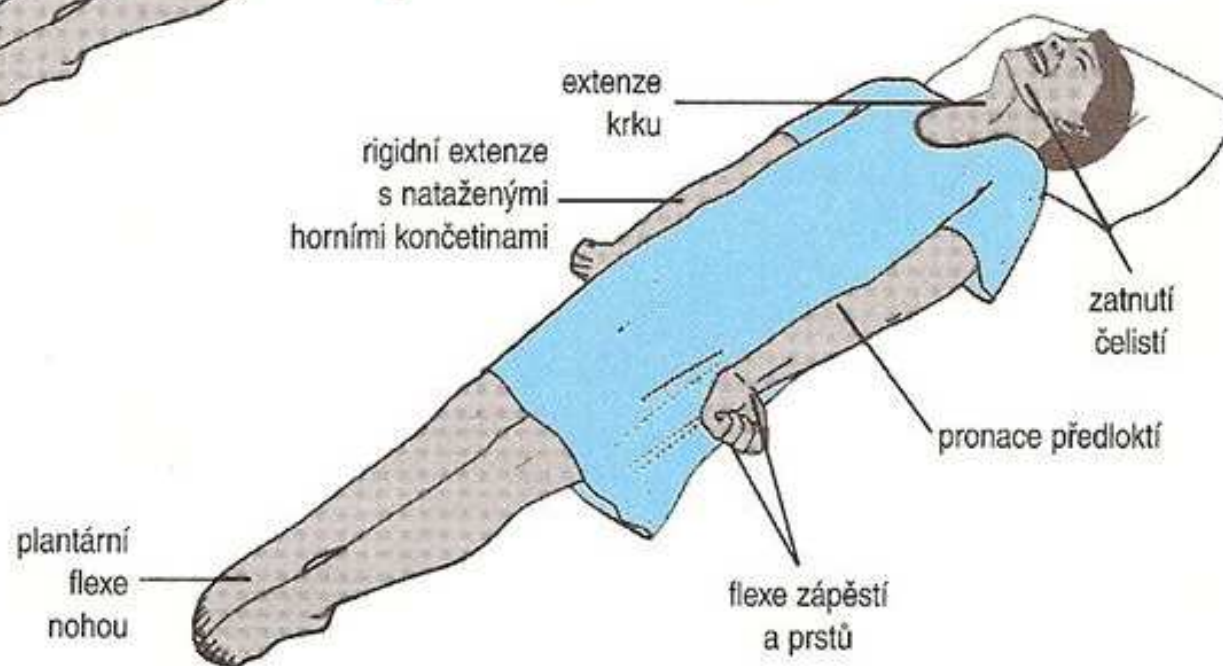
- **Bolest hlavy** – náhlá, nevolnost, zvracení
- **Závratě**
- **Potíže s vyjadřováním, porozuměním řeči**
- **Jednostranné znecitlivění nebo porucha hybnosti**
- **Poruchy vidění**
- **Zmatenost**
- **Poruchy vědomí, bezvědomí**
(podle lokalizace postižení)

dekortikační postavení

decerebrační postavení

TIA – tranzitorní ischemické ataky

- Stejně příznaky jako u CMP
- Na rozdíl od CMP do 24 hod. odezní
= **varovný signál pro hrozící CMP**

Léčba - Ischemická CMP

- Trombolýza
- Symptomatická léčba

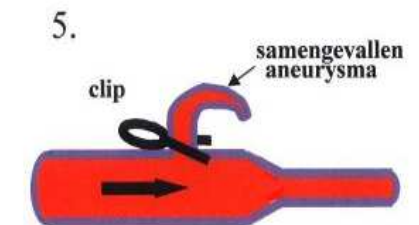
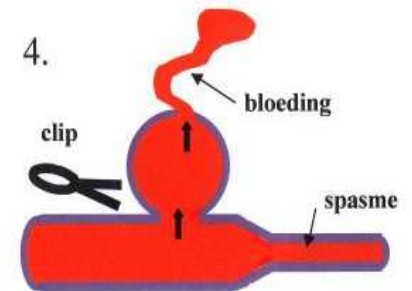
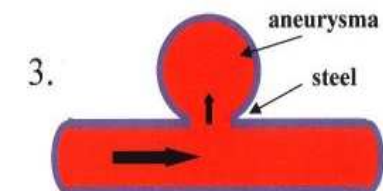
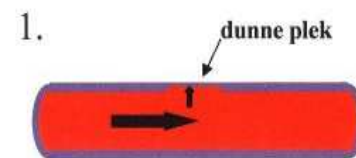
Léčba - mozkové krvácení

- Konzervativně
- Chirurgicky – odsátí
(při život ohrožujícím útlaku mozku)

Léčba - SAK

- Intervenční angiografie
- Operace (zaklipování výdutě)
- Konzervativně

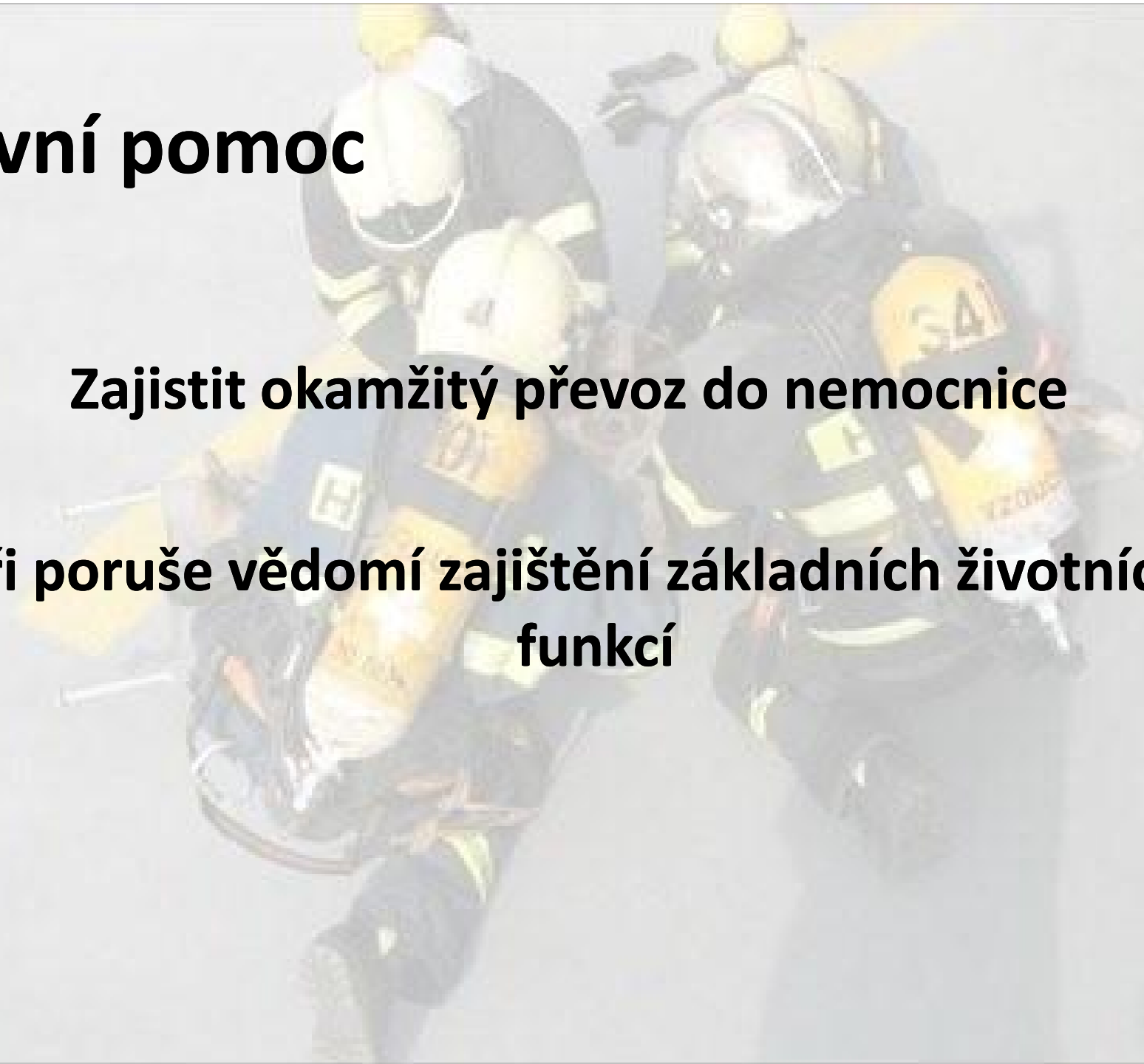

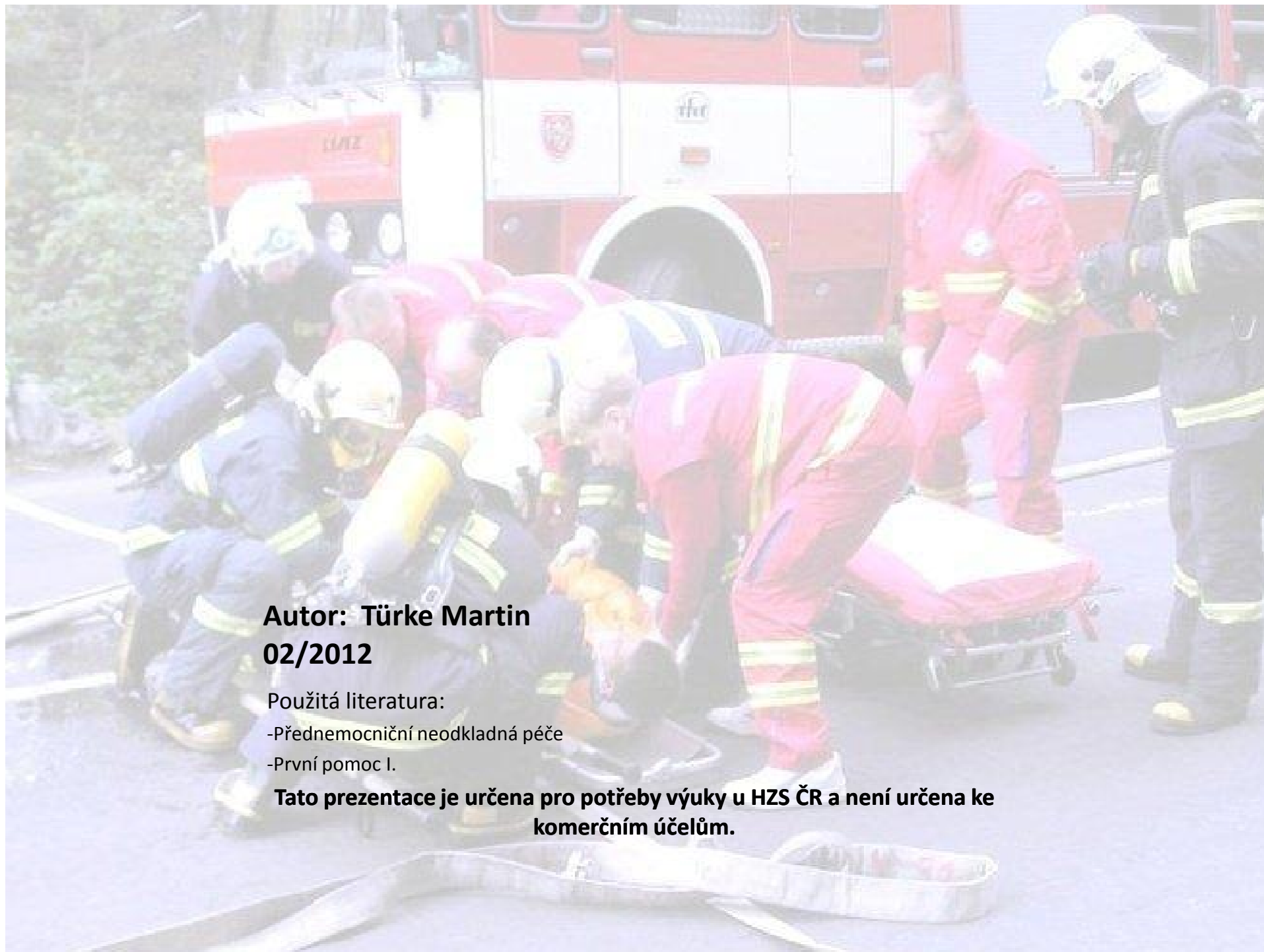

První pomoc

Zajistit okamžitý převoz do nemocnice

Při poruše vědomí zajištění základních životních funkcí

**Autor: Türke Martin
02/2012**

Použitá literatura:

- Přednemocniční neodkladná péče
- První pomoc I.

**Tato prezentace je určena pro potřeby výuky u HZS ČR a není určena ke
komerčním účelům.**